

ONTWERPBESLUIT ZWARTE MEER

Gelet op artikel 3, eerste lid en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op de Beschikking van de Commissie 2004/813/EG van 7 december 2004 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 92/43/EEG, van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (Pb EG L 387);

Gelet op artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103);

Gelet op de artikelen 10a en 15 van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Zwarte Meer**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG (prioritaire habitattypen aangeduid met een sterretje):
 - H3150 Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type *Magnopotamion* of *Hydrocharition*
 - H6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones
 - H6510 Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
3. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG (prioritaire soorten aangeduid met een sterretje):
 - H1145 Grote modderkruiper
 - H1149 Kleine modderkruiper
 - H1163 Rivierdonderpad
 - H1318 Meervleermuis

Artikel 2

1. Het besluit tot aanwijzing van de speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste en tweede lid, van de Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103) **Zwarte Meer** van 18 juli 1995 (N.955811, Stcrt. 1995, nr. 147) wordt gewijzigd.
2. Als onderdeel van de speciale beschermingszone als bedoeld in het eerste lid worden aangewezen of komen te vervallen: de gebiedsdelen bedoeld in paragraaf 3.3 van de nota van toelichting behorende bij dit besluit.

3. De nota van toelichting, voor zover van toepassing op de aanwijzing zoals bedoeld in het eerste lid, wordt ingetrokken.
4. De in het eerste lid genoemde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende vogelsoorten welke worden beschermd op grond van artikel 4, eerste lid, van Richtlijn 79/409/EEG: Roerdomp, Purperreiger, Lepelaar, Kleine zwaan, Porseleinhoen, Zwarte stern.
5. De in het eerste lid genoemde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende trekkende vogelsoorten welke worden beschermd op grond van artikel 4, tweede lid van Richtlijn 79/409/EEG: Fuut, Aalscholver, Kolgans, Grauwe gans, Smient, Krakeend, Wintertaling, Pijlstaart, Slobeend, Tafeleend, Kuifeend, Meerkoet, Grote karekiet, Snor, Rietzanger, Grutto, Toendrarietgans.
6. De kaart behorende bij het in het eerste lid bedoelde besluit wordt ingetrokken.

Artikel 3

1. De aanwijzing bedoeld in artikel 1 en de wijziging van het in artikel 2 bedoelde besluit, gaan vergezeld van een nota van toelichting en een kaart, welke deel uitmaken van dit besluit.
2. De in de artikelen 1 en 2 bedoelde speciale beschermingszones vormen samen het Natura2000-gebied **Zwarte Meer**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid van de Natuurbeschermingswet 1998, is opgenomen in de nota van toelichting behorende bij dit besluit.

Artikel 4

1. Dit besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

Dit ontwerpbesluit, de kaart en de nota van toelichting worden gedurende zes weken ter inzage gelegd in het kantoor van de Directie Regionale Zaken, vestiging West van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit: Herman Gorterstraat 55, 3511 EW UTRECHT, en in het kantoor van de Directie Regionale Zaken, vestiging Oost van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit: Verzetslaan 30, 7411 HX DEVENTER. Terinzagelegging vindt tevens plaats in de gemeentehuizen en openbare bibliotheken van de betreffende gemeente(n), in het kantoor van het waterschap waaronder het gebied valt, en in de provinciehuizen van de betreffende provincie(s). Het ontwerpbesluit kan ook worden ingezien op internet op het adres: <http://www.minlnv.nl/natuurwetgeving>.

Het definitieve besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

Een ieder kan een zienswijze binnen zes weken na de ter inzage legging van dit ontwerp-besluit schriftelijk of mondeling naar voren brengen. Schriftelijke zienswijzen kunt u indienen bij het Inspraakpunt, zoals aangegeven in de bekendmaking. Een mondelinge zienswijze kunt u naar voren brengen op de wijze zoals deze in de bekendmaking is aangegeven. U wordt verzocht een kaart bij te voegen indien de zienswijze betrekking heeft op bepaalde percelen. Beroep tegen het definitieve besluit kan alleen worden ingesteld door een belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht.

Nota van toelichting van het Natura2000-gebied Zwarte Meer waarin opgenomen: nota van toelichting bij de aanwijzing van Zwarte Meer als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van Europese Gemeenschappen inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en hierna te noemen de Habitatrichtlijn, alsmede nota van toelichting bij de wijziging van besluit N.955811 van de aanwijzing van Zwarte Meer als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand en hierna te noemen de Vogelrichtlijn

1. INLEIDING

Door middel van dit besluit wordt het gebied Zwarte Meer aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn. Tevens wordt de aanwijzing van Zwarte Meer als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn gewijzigd.

Deze wijziging heeft in elk geval betrekking op de vogelsoorten waarvoor dit gebied is aangewezen hetgeen is gebaseerd op toepassing van de criteria, die zijn gebruikt bij de aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden in 2000¹.

Beide aanwijzingen tezamen vormen het Natura2000-gebied Zwarte Meer, waarvan de instandhoudingsdoelstellingen in dit besluit zijn opgenomen.

In hoofdstuk 2 van deze nota van toelichting worden de aanwijzingen onder de Habitat- en Vogelrichtlijn kort toegelicht. In dit hoofdstuk wordt tevens melding gemaakt van de status van beschermd natuurmoment voor een deel van het Natura2000-gebied, welke inmiddels is komen te vervallen.

Deze toelichting omvat verder in hoofdstuk 3 de gebiedsbeschrijving, bijzonderheden met betrekking tot de begrenzing en een toelichting op de kaart. Tenslotte zijn in hoofdstuk 4 de instandhoudingsdoelstellingen vermeld.

2. AANWIJZINGEN HABITAT- EN VOGELRICHTLIJN

Door middel van dit besluit wordt het gebied Zwarte Meer aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn (verder aangeduid als "Habitatrichtlijngebied"). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze richtlijn waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam "Zwarte Meer" en onder nummer NL2003056 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio.

Het gebied is eveneens op 18 juli 1995 (N.955811) onder de naam Zwarte Meer aangewezen als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn, verder aangeduid als "Vogelrichtlijngebied". Bij de Europese Commissie is dit gebied bekend onder nummer NL9802031. Het besluit N.955811 is door middel van dit besluit gewijzigd.

Ingevolge artikel 15a, tweede en derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt bij aanwijzing als speciale beschermingszone onder artikel 10a de status van de hieronder opgesomde natuurmonumenten². In dergelijke gevallen heeft de instandhoudingsdoelstelling voor de gedeelten van het Natura2000-gebied waarop de

¹ Nota van Antwoord Vogelrichtlijn, bijlage 1, Selectiecriteria en methode van begrenzing

² Beschermd en staatsnatuurmonumenten zijn in de periode 1968-98 aangewezen op grond van respectievelijk artikel 7 en 21 van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, nr. 572)

aanwijzingen als natuurmonument betrekking hadden, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in de vervallen besluiten (zie verder hoofdstuk 4).

Het beschermd natuurmonument Zwarte Meer is aangewezen op 1 augustus 1996 (N/964779, Stcrt. 1996, nr. 161).

Het staatsnatuurmonument Zwarte Meer is aangewezen op 10 oktober 1990 (NMF-90-10086, Stcrt. 1990, nr. 203).

Het Natura2000-gebied Zwarte Meer (landelijk gebiedsnummer 74) omvat het Vogelrichtlijngebied Zwarte Meer en het gelijknamige Habitatrichtlijngebied. Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen en habitats van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Natura 2000 bestrijkt ook de onder Vogelrichtlijn aangewezen gebieden. De instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 4) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 Doelendocument. Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 Profielendocument. Hierin wordt ook ingegaan op de interpretatie van habitattypen en de relatieve bijdrage van afzonderlijke gebieden aan het Natura2000-netwerk.

Het Natura2000-gebied Zwarte Meer ligt in de provincies Flevoland en Overijssel en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Noordoostpolder, Kampen, Steenwijkerland en Zwartewaterland.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het Zwarte Meer ligt in de voormalige IJsseldelta tussen de Noordoostpolder en het Kampereiland. Het is een groot, ondiep randmeer dat grotendeels bestaat uit open water met lokaal watervegetaties van voedselrijke milieus.

Aan de zuidkant ligt een groot rietmoeras, in het oostelijk deel een kunstmatig eiland (het Vogeileiland) en enkele restanten van biezenvelden. Langs de oevers zijn brede rietkragen en moerasvegetaties aanwezig. Plaatselijk komen grote zeggenmoerassen van voedselrijke milieus voor. De graslanden bestaan voor een groot deel uit typen van (matig) voedselrijke standplaatsen, overstromingsgraslanden met kivietsbloemen, kamgrasweiden en glanshaverhooilanden.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Zwarte Meer behoort tot het Natura2000-landschap 'Meren en Moerassen'.

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied Zwarte Meer is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren alsmede nieuwe natuur indien dit

noodzakelijk wordt geacht om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen.

Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houdend met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.³

Het Zwarte Meer is aangewezen als Vogelrichtlijngebied vanwege de aanwezigheid van plassen, uitgestrekte moerassen en graslanden die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I (art. 4.1) en tevens fungeert als broedgebied, overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (art. 4.2). De begrenzing van het gebied is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/ of voortplanten van bedoelde vogelsoorten.

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Het Natura2000-gebied Zwarte Meer ligt tussen de Zwartemeerdijk in het noorden, de polderdijken van het Kampereiland in het zuiden, de Ramspolbrug in het westen, en de Barsbekerdijk in het oosten.

Het Habitatrictlijn en het Vogelrichtlijngebied vallen geheel samen met de begrenzing van het Natura2000-gebied.

Het Natura2000-gebied beslaat een totale oppervlakte van 2169 ha, die geheel onder beide richtlijnen is aangewezen. Deze cijfers betreffen bruto-oppervlakten omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen.

De beide natuurmonumenten samen hebben een omvang van 1880 ha en liggen geheel binnen het Natura2000-gebied.

De begrenzingen van het Vogelrichtlijngebied en van het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) zijn op de kaart op enkele technische punten verbeterd:

- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals dijken, perceelscheidingen en bosranden.
- De begrenzing is afgestemd op die van het (voormalige) natuurmonument opdat deze geheel binnen het Vogel- en Habitatrictlijngebied valt.
- Onlogische verschillen (< 25 ha) tussen Vogel- en Habitatrictlijngebied zijn opgeheven door de meest ruime grens aan te houden. Onlogische verschillen op perceelsniveau van minder dan 1 ha tussen de begrenzing van de Vogel- en Habitatrictlijngebieden zijn weggewerkt.

Andere wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea's toegelicht.

³ Hof van Justitie EG ,7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 15 en 25

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is in tweeërlei opzicht aangepast (bijlage A):

- Langs de Wendelerdijk is in de Grote Buitenlanden langs de N331 een strook grasland (2,2 ha) toegevoegd die één geheel vormt met het aangrenzende grasland (deze strook is wel onderdeel van het aangemelde Habitatrichtlijngebied).
- De Zwartemeerdijk tussen Ramspolbrug (N50) en Kadoelersluis is niet opgenomen omdat deze dijk (met korte grasvegetatie) geen betekenis heeft voor de watervogels waarvoor het gebied is aangewezen. Deze dijk staat wel vermeld op de kaart behorende bij het aanwijzingsbesluit van 18 juli 1995. De nota van toelichting bij het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit maakt echter geen melding van de ligging van de dijk in het gebied (“Het Zwarte Meer omvat een groot, ondiep randmeer met zeer ondiepe oeverzones, brede rietmoerassen, uiterwaarden en een kunstmatig eiland, het zogenaamde Vogeleiland.”).

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) is op één plek aangepast:

Aan de zuidzijde zijn ter hoogte van de Noorderrandweg enkele percelen (10, 7 ha) toegevoegd, die wel reeds deel uitmaakten van het Vogelrichtlijngebied.

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen Habitatrichtlijngebied, Vogelrichtlijngebied en (voormalige) natuurmonumenten. Daar waar de kaart en de nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaart-technische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend.

In voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura2000-gebieden aangegeven. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend (voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden). Voor de begrenzing van Natura2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- **Bebouwing** betreft één of meer gebouwen of bouwwerken, geen gebouwen zijnde. **Gebouw:** elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. **Bouwwerk:** elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- **Erven** zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.
- **Tuinen** zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind middels een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- **Verhardingen** kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooingen. **Wegen** betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin

liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.

- Hoofdspoorwegen betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722).

Met betrekking tot het grensverloop langs verharde wegen, hoofdspoorwegen, watergangen, waterkerende dijken en de duinvoet geldt het volgende voor zover van toepassing in het onderhavige gebied:

- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een verharde weg wordt de grens gelegd op de voet van het talud of langs de wegberm aan de zijde van het gebied.
- Langs hoofdspoorwegen geldt artikel 20 van de Spoorwegwet.
- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een watergang die op de kaart slechts door een enkelvoudige lijn wordt aangegeven, wordt de grens gelegd op de watergrens die, gezien vanuit het gebied, aan de overzijde is gelegen omdat dergelijke wateren een ecologisch/ waterhuishoudkundige eenheid vormen met de aanwezige natte habitats/ leefgebieden.
- De zeewaartse grens van duingebieden loopt langs de duinvoet van het buitenduin. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee.
- Waar de buitengrens van het watergebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de buitenteen van de dijk. Waar de buitengrens van een landgebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de teen van de dijk aan de gebiedszijde.

4. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

4.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip “instandhouding” wordt een geheel van maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrictlijn worden bij aanwijzing als Habitatrictlijngebied “tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging”.

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau.

4.2 Algemene doelen

- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

4.3 Habitatrictlijn: habitattypen (bijlage I)

H3150 Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type *Magnopotamion* of *Hydrocharition*

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Tot de jaren 1960 was het Zwarte Meer kraakhelder en vol met kranswieren en fonteinkruiden, maar door de toevoer van verontreinigd water ontstond in die periode een zuurstofloze en geëutrofiëerde situatie waardoor de waterplantenbegroeiingen ineenstortten. Er resteren nog enkele delen met fonteinkruidbegroeiingen. Verbetering is goed mogelijk gezien de sterk verbeterde waterkwaliteit, waarbij mogelijk op termijn ook habitatype H3140 kranswierwateren kan terugkeren. Het gebied levert de grootste bijdrage voor het voorkomen van fonteinkruidbegroeiingen.

H6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A).

Toelichting Het habitatype ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A) is in matige vorm aanwezig in de oeverlanden. Dit subtype verkeert landelijk in een gunstige staat van instandhouding.

H6510 Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit glanshaver- en vossenstaarhooilanden, *grote vossenstaart* (subtype B).

Toelichting Van het habitatype glanshaver- en vossenstaarhooilanden zijn momenteel kleine oppervlakten kievitsbloemhooilanden aanwezig, behorend tot het subtype *grote vossenstaart* (subtype B) dat landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert. In het gebied zijn goede potenties voor uitbreiding van dit type.

4.4 Habitatrichtlijn: soorten (bijlage II)

H1145 Grote modderkruiper

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De betekenis van het Zwarte Meer voor de grote modderkruiper is niet duidelijk, maar van de grote wateren levert het IJsselmeergebied waarschijnlijk de grootste bijdrage voor deze soort, mede gezien de hoge aantallen van de soort in de omliggende polders.

H1149 Kleine modderkruiper

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De kleine modderkruiper is bekend van enkele killen in het gebied.

H1163 Rivierdonderpad

Doel Behoud verspreiding, behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De wijdverspreide soort verkeert landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding. De rivierdonderpad komt in het Zwarte Meer voor op zowel natuurlijk substraat (driehoekmosselen) als op kunstmatig substraat (kribben).

H1318 Meervleermuis

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Het gebied fungeert als foerageergebied voor meervleermuizen. In de nabijheid van het gebied zijn kolonies aanwezig.

4.5 Vogelrichtlijn: broedvogels

A021 Roerdomp

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 6 paren.

Toelichting De roerdomp is van oudsher een broedvogel in de uitgestrekte rietvelden. Hoogste aantallen werden vastgesteld na een reeks zachte winters (maximaal 13 in 1961). In de periode 1981-2003 werden jaarlijks tussen de 2 en 6 paren vastgesteld, al ontbreken uit menig jaar telgegevens. In 2000-2003 werden slechts 2-4 paren geteld. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio randmeren ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A029 Purperreiger

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.

Toelichting In 1940 vestigde de purperreiger zich in het Zwarte Meer. De populatie nam geleidelijk toe tot een maximum van circa 150 paren in 1968. Vervolgens trad een sterke afname op met ten minste 60 paren begin 80-er jaren en ten minste 30 paren begin 90-er jaren. In de periode 1999-2003 resteerden 2-15 paren. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

A119	Porseleinhoen
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 7 paren .
Toelichting	De porseleinhoen was al voor de afsluiting een talrijke broedvogel in de biezenvegetaties langs de oever van het Zwarte Meer. Door het geleidelijk verdwijnen van deze begroeiing na de afsluiting nam het aantal af tot het huidige, sterk fluctuerende niveau van 1-7 paren. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie op een relatief hoog niveau gewenst. Het gewenste aantal heeft betrekking op gunstige jaren. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Noordwest Overijssel ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie, in gunstige jaren.
A292	Snor
Doel	Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 50 paren.
Toelichting	De snor is van oudsher een broedvogel in rietvelden langs de kust. Door uitbreiding van het riet in de 50-er en 60-er jaren nam het aantal sterk toe tot een aantal van 200 paren in 1970. Daarna liep het aantal weer duidelijk terug en in 2000 resteerden hooguit enkele 10-tallen paren; gemiddeld voor de periode 1999-2003 27 paren. Het herstellen van een populatieniveau boven het gewenste aantal voor een regionale sleutelpopulatie van 100 broedparen, samen met de andere oostelijke randmeren, zal een belangrijk bolwerk betekenen voor de Nederlandse populatie. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio randmeren ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.
A295	Rietzanger
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor met een draagkracht voor een populatie van ten minste 270 paren.
Toelichting	In de periode 1999-2003 wordt het gemiddeld aantal paren van de rietzanger geschat op 270. Gezien de landelijke gunstige staat van instandhouding met betrekking tot de populatie omvang, is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.
A298	Grote karekiet
Doel	Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.
Toelichting	De grote karekiet is van oudsher een talrijke broedvogel van de waterrietvelden. In 1970 werd de populatie op ca. 200 geschat. Tellingen uit begin 90-er jaren leverden nog maximaal 59 paren op (1990) en in de periode 1999-2003 bedroeg het aantal paren jaarlijks 32-37. Het Zwarte Meer is een zeer belangrijk bolwerk voor de grote karekiet in Nederland en één van de weinige gebieden waar in de 90-er jaren het gewenste niveau voor een sleutelpopulatie van 40 paren nog

werd overschreden. Het laatst in 1998 met 44 paren. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan voldoende draagdracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

4.6 Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

A005 Fuut

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 170 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de fuut o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present met een piek in september en een minimum in december/januari. Eind jaren tachtig – begin jaren negentig is de populatie sterk toegenomen en sindsdien weer enigszins afgenomen. Regionaal zijn aantallen stabiel en nationaal toenemend. De matig ongunstige staat van instandhouding op onderdeel leefgebied heeft vooral betrekking op het IJsselmeer en Markermeer. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A017 Aalscholver

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 330 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de aalscholver o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present, met hoogste aantallen in augustus/september, en minima in december-februari. De populatie is sterk toegenomen sinds midden jaren tachtig, recente aantallen zijn weer iets lager. Zowel regionaal als nationaal nemen aantallen toe tot stabiliserend, daarom is er geen herstelopgave voor de recente afname van toepassing. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A034 Lepelaar

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de lepelaar o.a. een functie als foerageergebied. Aantallen fluctueren met een negatieve tendens. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A037 Kleine zwaan

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de kleine zwaan o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleaats. De draagkrachtindicatie heeft betrekking op de foerageerfunctie. Hoogste aantallen zijn aanwezig in november en in maart, maar met sterke jaar op jaar fluctuaties. Sinds midden jaren negentig is het aantal foeragerende vogels afgenomen, mogelijk in relatie tot toegenomen aantallen knobbelzwanen in de zomer. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke

oorzaak van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A039

Toendrarietgans

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting

Het gebied heeft voor de toendrarietgans o.a. een functie als slaapplaats. De gegevens zijn niet toereikend voor een trendanalyse. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A041

Kolgans

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 740 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting

Aantallen kolganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De slaapplaatsfunctie is waarschijnlijk belangrijker, maar er zijn niet voldoende telgegevens voor een kwantificering in het doel. Het aantalsverloop vertoont een positieve tendens, echter niet significant door het voorkomen van zeer grote fluctuaties. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A043

Grauwe gans

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 630 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting

Het gebied heeft voor de grauwe gans o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De draagkrachtindicatie heeft betrekking op de foerageerfunctie. Aantallen zijn sinds 1980 sterk toegenomen, meer recent enigszins afvlakkend en sterk fluctuerend. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A050

Smient

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.300 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting

Het gebied heeft voor de smient o.a. een functie als slaapplaats. De soort is een overwinteraar van september-april. De populatie is plotseling sterk toegenomen in 1991 en is sindsdien stabiel. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A051

Krakeend

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 90 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting

Het gebied heeft voor de krakeend o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present, met sinds 1999 relatief grote aantallen in augustus/september. Verder is er sprake van een doorgaande populatietoename, zoals ook in andere gebieden. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A052	Wintertaling
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 470 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de wintertaling o.a. een functie als foerageergebied. In de jaren negentig is de populatie toegenomen. Fluctuaties wijken af van het landelijk beeld maar komen overeen met die van het Ketelmeer & Vossemeer. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.
A054	Pijlstaart
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de pijlstaart o.a. een functie als foerageergebied. De pijlstaart is een doortrekker, met een najaarspiek rond november en een voorjaarspiek in februari/maart. In de jaren negentig is de populatie toegenomen, weliswaar met sterke fluctuaties. Recent is er mogelijk sprake van enige afname. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.
A056	Slobeend
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de slobeend o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present, met een piek in september en lage aantallen in december-februari. Begin jaren negentig was er sprake van relatief hoge populatieaantallen, daarna is enige afname opgetreden. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.
A059	Tafeleend
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 240 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Aantallen tafeleenden waren in 1993-97 van internationale betekenis. Het gebied heeft o.a. een functie als foerageergebied. De soort is vooral overwinteraar van september-maart, met een piek recent verschoven van december naar oktober als gevolg van een toename van het aantal, waarschijnlijk in verband met herstel van de populatie driehoeksmosselen in de regio. Sinds midden jaren negentig is de populatie weer afgenomen, zonder aanwijsbare verslechtering van het leefgebied. Deze afname ging gepaard met een forse toename in de Veluwerandmeren, waar door ecologisch herstel de voedselbeschikbaarheid sterk toenam. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.
A061	Kuifeend
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.700 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de kuifeend o.a. een functie als foerageergebied. De soort is overwinteraar van september-april, met midden jaren

negentig tijdelijk grote concentraties in september/oktober, waardoor de populatie de eerste helft van de jaren negentig sterk is toegenomen. Vervolgens treedt jaarlijks een toename op in januari-maart. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A125 **Meerkoet**
Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.800 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting Het gebied heeft voor de meerkoet o.a. een functie als foerageergebied. De hoogste aantallen zijn aanwezig in de periode september-november. In de eerste helft van de jaren negentig is de populatie fors toegenomen, daarna stabiel. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

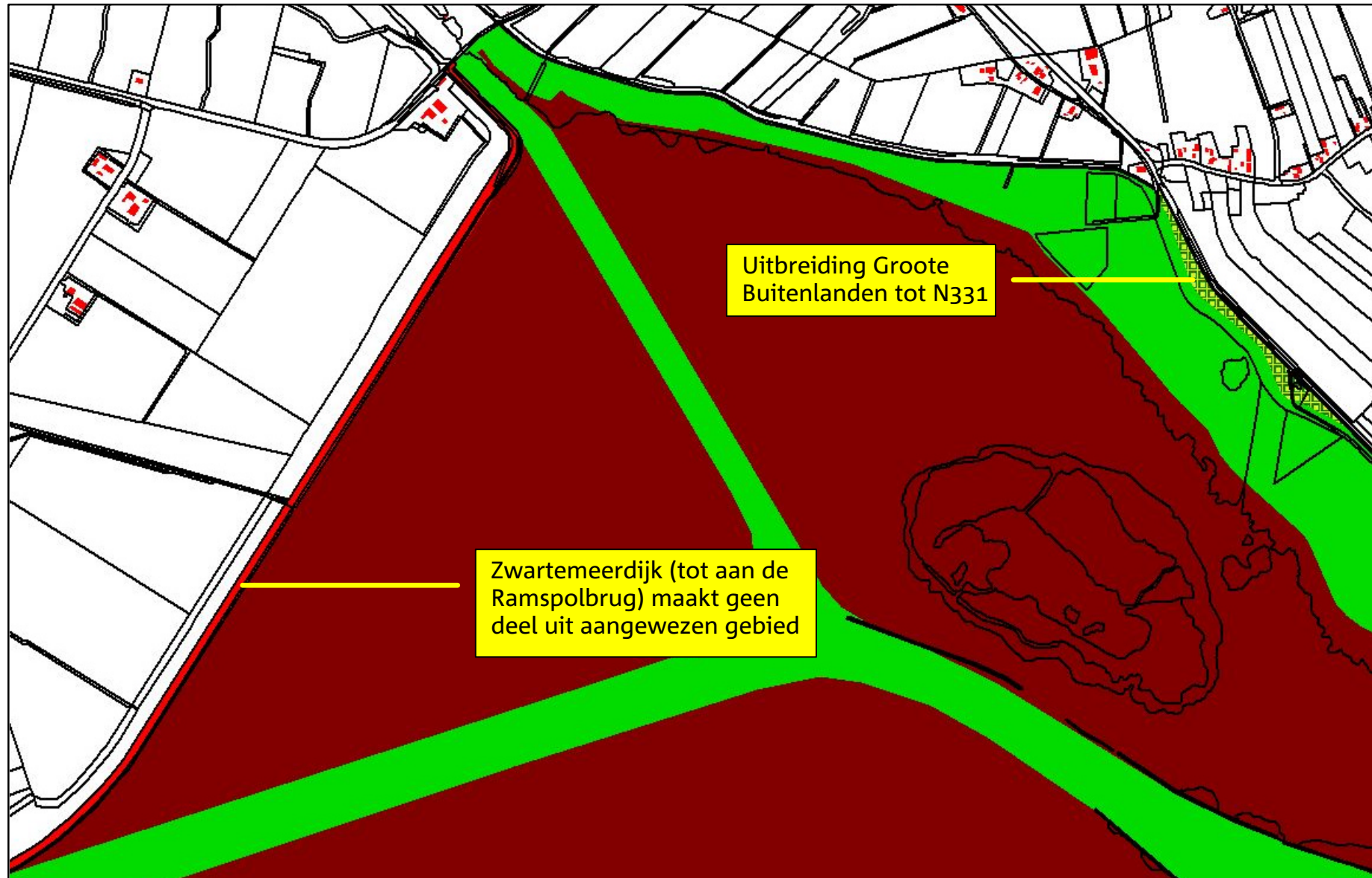
A156 **Grutto**
Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.
Toelichting Het gebied heeft voor de grutto o.a. een functie als slaappleaats. De gegevens zijn niet toerikend voor een trendanalyse. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A197 **Zwarte stern**
Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting De Zwarte stern is een zomergast, meest aanwezig in mei-augustus. Begin jaren negentig was er sprake van relatief hoge aantallen, daarna is een afname opgetreden. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

4.7 Beschermd natuurmonumenten

Het Natura2000-gebied Zwarte Meer omvat één beschermd natuurmonument, namelijk Zwarte Meer en één staatsnatuurmonument Zwarte Meer (zie hoofdstuk 2). Ingevolge artikel 15a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft de instandhoudingsdoelstelling voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit (verder: de "oude doelen"). Voor zover deze doelstellingen Natura2000-waarden betreffen, zijn deze begrepen in de in de voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura2000-doelen te bereiken, bijvoorbeeld omdat die doelen tegenstrijdig beheer vragen. In deze gevallen gaan de Natura2000-doelen vóór om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen. In het beheerplan zullen de oude doelen net als de overige instandhoudingsdoelen worden uitgewerkt in ruimte en tijd. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis met betrekking tot oude doelen is toegestaan ten gunste van Natura2000-doelen. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie bij dit besluit gevoegd (bijlage B).

074. Zwarte Meer: uitbreiding in de Grootte Buitenlanden en Zwartemeerdijk maakt geen deel uit aangewezen gebied

Directie Natuurbeheer

N/964779

1 augustus 1996

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied, te noemen het "Zwarte Meer", gelegen in de gemeenten Kampen en Brederwiede, voor zover bekend onder de hierna te noemen kadastrale percelen, van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en om zijn natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

dat het natuurmonument bestaat uit een als beschermd natuurmonument aan te wijzen deel en een deel dat reeds op 10 oktober 1990 bij beschikking NMF-90-10086 als staatsnatuurmonument is aangewezen;

dat het staatsnatuurmonument en het aan te wijzen beschermd natuurmonument in ecologisch, landschappelijk en geomorfologisch opzicht één samenhangend geheel vormen;

dat het totale natuurmonument bestaat uit een groot ondiep zoetwatermeer met aangrenzende rietmoerassen en smalle stroken buitendijks vochtig grasland;

dat het landschap wordt gekenmerkt door een enorme weidsheid, waarbij de factor rust in belangrijke mate bijdraagt aan de beleving van ruimte en natuurschoon,

dat de bodem van het Zwarte Meer is gevormd door twee in Nederland minder algemeen optredende geomorfologische processen, te weten abrasie en onderwatersedimentatie,

dat de zeer geleidelijke overgang van water naar oeverland qua ontstaanswijze, lengte en oppervlakte voor Nederland vrij zeldzaam is,

dat het Zwarte Meer van nationale en internationale betekenis is als foerageer-, slaap-, rui-, doortrek- en overwinteringsgebied voor diverse soorten watervogels en steltlopers en als broedgebied voor een groot aantal soorten moerasvogels,

dat van 5 vogelsoorten is vastgesteld, dat regelmatig meer dan 1% van de noordwest-europese populatie op het Zwarte Meer aanwezig is en het gebied op grond van de criteria van de Conventie van Ramsar (1971) een wetland van internationale betekenis is,

dat van de vele soorten broedvogels die het gebied rijk is er 10 staan vermeld op de in het kader van de Richtlijn van de Europese Gemeenschap van 2 april 1979, inzake het behoud van de vogelstand in 1994 vastgestelde nationale lijst van met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende soorten,

dat in het natuurmonument verschillende soorten planten en amfibieën voorkomen die op grond van de Natuurbeschermingswet zijn beschermd, alsmede dat het gebied fungeert als foerageergebied voor een zestal beschermde soorten vleermuizen,

overwegende ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het onderhavige natuurmonument, dat hieronder niet alleen de hierboven genoemde waarden moeten worden verstaan, maar ook de hydrologische gesteldheid, de opbouw van het bodemprofiel, alsmede de voor de fauna noodzakelijke rust,

overwegende ten slotte, dat de bescherming van het beschermd natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gezien de beschikking van 8 augustus 1995 kenmerk N-95-5703, houdende het besluit, dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van het gebied "Zwarte Meer";

Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Overijssel ingezonden beschouwingen en schrifturen, alsmede de te zelfder zake door de Raad voor het Natuurbeheer en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

Gelet op artikel 7, in samenhang met artikel 9, van de Natuurbeschermingswet;

B E S L U I T :

Artikel 1

Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument het gebied bekend onder de naam "Zwarte Meer", voor zover gevormd door de percelen kadastraal bekend

gemeente Kampen,

sectie S, nrs. 147, 165 en 198,

sectie T, nrs. 70, 77, 90, 99 en 160 ged.,

sectie U, nrs. 83 en 103 ged.;

gemeente Vollenhove,

sectie L, nrs. 452, 523 ged. en 1357 ged.,

sectie M, nrs. 63 ged. en 68 ged.,

één en ander zoals aangegeven op de bij deze beschikking behorende kaart BN 200.

Artikel 2

De bij deze beschikking behorende toelichting maakt deel uit van deze beschikking.

DE MINISTER VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ,
voor deze,
DE SECRETARIS-GENERAAL

mr. T.H.J. Joustra

TOELICHTING

Behorende bij beschikking N/964779, aanwijzing "Zwarte Meer" als beschermd natuurmonument

1. INLEIDING

Het natuurmonument Zwarte Meer, groot circa 1.875 ha, is een zoetwatermeer dat ligt ingeklemd tussen de Noordoostpolder en de IJsseldelta.

De aanwijzing als beschermd natuurmonument heeft betrekking op een smalle strook water en een deel van het aangrenzende rietland in het zuiden van het gebied en delen van de oostelijke oeverstrook, met een totale oppervlakte van circa 206 ha. De delen van het Zwarte Meer en aangrenzende oeverlanden, die in eigendom zijn van de Staat der Nederlanden zijn, voorzover buiten de vaargeulen gelegen, op 10 oktober 1990 aangewezen als staatsnatuurmonument.

Het beschermd natuurmonument vormt met het staatsnatuurmonument in geomorfologisch, landschappelijk en ecologisch opzicht één geheel. Derhalve is de ~~beschrijving van de natuurwetenschappelijke waarden van het gebied (hoofdstuk 2)~~ grotendeels gericht op het gehele natuurmonument. Daar waar waarden worden beschreven die specifiek betrekking hebben op het beschermd natuurmonument is dat in de tekst aangegeven.

Het Zwarte Meer wordt aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet vanwege de grote botanische en faunistische betekenis. De oeverlanden herbergen een aantal op grond van de Natuurbeschermingswet beschermde soorten planten en amfibieën. Daarbij fungeert dit gebied tevens als foerageergebied voor een zestal beschermde soorten vleermuizen.

In de zuidelijke rietlanden komen thans 10 soorten broedvogels voor die vermeld staan op de nationale lijst van met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende soorten (1994) zoals bedoeld in bijlage V van de Richtlijn van de Europese Gemeenschap van 2 april 1979, inzake het behoud van de vogelstand. Daarnaast is van 5 vogelsoorten vastgesteld, dat regelmatig meer dan 1% van de noordwest-europese populatie op het Zwarte Meer aanwezig is. Op grond van de criteria van de Conventie van Ramsar (1971) is het Zwarte Meer daardoor een wetland van internationale betekenis.

Een belangrijke factor voor het functioneren van het aquatisch systeem is de waterkwaliteit. Ondanks verslechtering van de waterkwaliteit, sedimentatie van verontreinigd slib, uitvoering van ontgrondingen en recreatieve ontwikkelingen in de laatste decennia herbergt het gebied nog hoge natuurwaarden.

Met een beheer afgestemd op een verdere ontwikkeling van de waarden van het gebied en op handhaving van voldoende rust zullen de natuurwaarden nog kunnen toenemen.

Een algemene verbetering van de waterkwaliteit in het Rijn-IJsselsysteem en in het Vechtsysteem zal het Zwarte Meer rechtstreeks ten goede komen.

2. NATUURWETENSCHAPPELIJKE BETEKENIS EN NATUURSCHOON

2.1. *Geologie, geomorfologie en waterhuishouding*

Het Zwarte Meer als afzonderlijk (zoet)watersysteem kon ontstaan na afsluiting van de voormalige Zuiderzee in 1932 en voltooiing van de dijk rond de Noordoostpolder in 1940.

De oude Zuiderzeekust wordt gekenmerkt door een zeer geleidelijke overgang van open water naar oeverland. Een dergelijke overgang is qua ontstaanswijze, oppervlakte en lengte voor Nederland vrij zeldzaam.

De bodem van het Zwarte Meer wordt gerekend tot de Zuiderzeebodemgronden. Na het ontstaan van de Zuiderzee door inbraken van de zee en uitgebreide veenafslag zijn hier onder water afwisselend zee- en rivierkleipakketten afgezet. In de monding van het Zwarte Water heeft een versterkte sedimentatie van slibrijk materiaal plaatsgevonden.

In het Zwarte Meer wordt een zomerpeil van 20 cm beneden N.A.P. en een winterpeil van 40 cm beneden N.A.P. aangehouden.

De belangrijkste watertoevoer voor het Zwarte Meer is het Zwarte Water. Het ~~stroomgebied van het Zwarte Water is groot. Via de Overijsselse Vecht, het~~ Meppelerdiep en de Nieuwe Wetering watert een groot deel van Overijssel en Drenthe hierop af. Daarnaast ontvangt het Zwarte Meer direct of via het Ganzendiep, de Goot en de Veneriete water dat uit de polders van het Kampereiland wordt uitgeslagen. Via het Kadoelmeer en het Vollenhovermeer ontvangt het Zwarte Meer water dat afkomstig is uit de Noordoostpolder en een groot deel van de Kop van Overijssel. De Barsbekerbinnenpolder loost het polderwater direct op het Zwarte Meer.

Bij sterke westenwind vindt stuwing vanuit het IJsselmeer en het Ketelmeer plaats in de richting van het Zwarte Water, zodat aldaar inundaties optreden.

Bij sterke oostenwind vallen in het Zwarte Meer omvangrijke slikplaten droog.

De afgelopen decennia is het water van het Zwarte Meer sterk geëutrofeerd met name als gevolg van een hoge fosfaatbelasting van het aangevoerde water. Hierdoor treedt in de zomermaanden een uitbundige algengroei op. Deze algengroei heeft een verminderd doorzicht van het water en een labiele zuurstofhuishouding met grote seizoensvariaties tot gevolg, waarvan allerlei negatieve effecten op het aquatisch ecosysteem uitgaan. Aan de basiskwaliteitsnorm voor zuurstof wordt voldaan.

2.2. *Flora en vegetatie*

Het beschermd natuurmonument bestaat voor het grootste deel uit moerasvegetaties met verspreid wat opslag van wilg. De dominerende soort is Riet. Plaatselijk kan de Dotterbloem massaal in het rietland voorkomen. Langs de waterlijn en op lage delen komen vegetaties voor waarin Kleine en Grote lisdodde, Zeebies en/of Mattenbies overheersen.

Het iets hoger gelegen rietland bevat soorten van het mesotrofe milieu, waaronder Moeraswederik, Bittere veldkers, Scherpe zegge, Zeegroene muur en Melkeppe.

Op de hoogst gelegen en strooiselrijke gedeelten komen vochtige ruigtesoorten voor als Harig wilgeroosje, Echte valeriaan, Moerasmelkdistel, Moeraskruiskruid, Moerasbeemdgras en Rietgras.

Op één plaats in het beschermd natuurmonument is aan de kade van het Kampereiland een griendbosje aangelegd. De ondergroei bestaat uit een vochtige ruigtevegetatie, waarin Grote brandnetel en Harig wilgeroosje sterk domineren.

De uitgestrekte biezenvelden die het gebied kenmerkten voor de afsluiting van de Zuiderzee zijn mede onder invloed van vervuiling en mogelijk het wegvallen van kwel thans grotendeels verdwenen. Door de voortschrijdende verlanding is het rietland en de natte ruigte sterk in oppervlakte toegenomen.

In het open water van het Zwarte Meer kwamen tot enkele decennia geleden omvangrijke vegetaties van ondergedoken waterplanten voor. Deze vegetaties, gedomineerd door fonteinkruiden en kranswieren, zijn in de vijftiger en zestiger jaren sterk achteruitgegaan door de hoge nitraat- en fosfaatbelasting van het oppervlaktewater. Sinds de tweede helft van de zeventiger jaren breidt het Schedefonteinkruid zich weer uit.

In de weteringen en sloten die de rietlanden doorsnijden kunnen plaatselijk Gekroesd en Doorgroeid fonteinkruid, Holpijp, Lidsteng, Groot blaasjeskruid, Krabbescheer, Gele plomp, Slanke waterweegbree en Zwanebloem worden aangetroffen. De Zwanebloem is op grond van de Natuurbeschermingswet beschermd.

Grenzend aan de kaden langs het Zwarte Meer komen op een aantal plaatsen smalle stroken vochtig, soortenrijk grasland voor, die vegetatiekundig gerekend kunnen worden tot een associatie uit het Zilverschoonverbond, te weten de associatie van Moeraszoutgras en Fioringras. Kenmerkende soorten zijn Moeraszoutgras, Moeraswalstro, Zomprus, Slanke waterbies en Valse voszegge. Aan de oostzijde wordt ook de Kievitsbloem aangetroffen.

2.3. Fauna

Het Zwarte Meer is van grote betekenis als foerageer-, slaap-, rui-, doortrek- en overwinteringsgebied voor diverse soorten watervogels en steltlopers en als broedgebied voor verschillende soorten moerasvogels. De aantallen Lepelaars, Aalscholvers, de laatste afkomstig van de broedkolonies in de Wieden en de Oostvaardersplassen, Kleine zwanen, Kolganzen en Grauwe ganzen overschrijden regelmatig de internationaal gehanteerde 1%-norm van de Conventie van Ramsar.

Het ondiepe water van het beschermd natuurmonument is met name van belang voor pleisterende en ruiende eenden, waaronder Wilde eend, Krakeend, Smient, Wintertaling, Pijlstaart en Slobeend, die daar bij de rietkraag dekking, rust en bescherming tegen de wind vinden.

De zuidelijke rietlanden herbergen circa 50 soorten broedvogels, waarvan Roerdomp, Purperreiger, Zomertaling, IJsvogel, Porseleinhoen, Grasmus, Rietzanger, Snor, Grote karekiet en het Baardmannetje voorkomen op de eerder genoemde nationale lijst van met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende soorten. Ook komt de Blauwborst voor, een soort die is geplaatst op de lijst van vogelsoorten waarvoor Nederland een internationale verantwoordelijkheid draagt.

Voorts zijn de rietlanden gedurende de trektijd van belang als rust- en slaapplek voor Bruine en Blauwe kiekendief en voor grote aantallen Boerenzwaluwen.

Rondom het Zwarte meer komen de volgende soorten zoogdieren voor: Ree, Vos, Bunzing, Hermelijn, Wezel, Egel, Mol, Huispitsmuis, Haas, Bosmuis, Muskusrat, Woelrat, Veldmuis en Aardmuis, benevens de minder algemene soorten Waterspitsmuis,

Dwergmuis en Rosse woelmuis. Van de Aardmuis wordt verondersteld dat deze de Noordse woelmuis, waarvan waarnemingen tot in de zestiger bekend zijn, hier heeft vervangen.

Daarnaast is het Zwarte Meer van belang als foerageergebied voor een zestal vleermuissoorten (alle wettelijk beschermd): de Laatvlieger, de Dwergvleermuis, de Ruige dwergvleermuis, de Rosse vleermuis, de Watervleermuis en de Meervleermuis.

Gegevens over reptielen, amfibieën en insecten zijn gebrekkig. Waarnemingen zijn bekend van Gewone pad, Bruine kikker en één van de groene kikkersoorten. Alle soorten zijn wettelijk beschermd.

2.4. Natuurschoon

Het Zwarte Meer is landschappelijk een zeer aantrekkelijk gebied vanwege de grote openheid.

Het beschermd-natuurmonument, dat een onderdeel vormt van de zuidelijke en oostelijke oeverzone van het meer, wordt gekenmerkt door een vrij natuurlijk karakter vanwege de geleidelijke overgang van water naar land. De factor rust draagt in dit gebied in belangrijke mate bij aan de beleving van ruimte en natuurschoon.

3. BEGRENZING

De begrenzing van het gehele natuurmonument "Zwarte Meer" is bepaald aan de hand van de aanwezige natuurwetenschappelijke waarden.

De delen die worden aangewezen als beschermd natuurmonument bevinden zich aan de zuid- en oostkant van het gebied en zijn respectievelijk gelegen in de Overijsselse gemeenten Kampen en Brederwiede.

Het zuidelijke deel, in eigendom van de gemeente Kampen, vormt een aaneengesloten gebied, dat alleen doorsneden wordt door het Ganzendiep. Deze oude IJsselarm is eigendom van de Staat en is derhalve aangewezen als staatsnatuurmonument. De zuidgrens van dit gebiedsdeel wordt bepaald door de dijken van het Kampereiland en de Mandjeswaard. Daar waar deze dijk ontbreekt is de grens gelegd op de overgang van oever (water en riet) naar grasland.

Het oostelijke deel bestaat uit een aantal losse percelen die grotendeels door staatseigendom worden omgeven. De oostgrens wordt hier bepaald door de kade van de aangrenzende uiterwaard. Daar waar deze kade ontbreekt is de grens gelegd op de overgang van oever (water en riet) naar grasland.

De exacte begrenzing van het beschermd natuurmonument staat weergegeven op de bij de beschikking behorende kaart BN 200.

4. ANDERE VAN KRACHT ZIJNDE INSTRUMENTEN

4.1. *Rijk*

In het Natuurbeleidsplan (1990) is het Zwarte Meer als kern- en natuurontwikkelingsgebied opgenomen in de Ecologische Hoofdstructuur van Nederland.

In het Structuurschema Groene Ruimte (Kabinetsstandpunt, 1993) is onder het thema "nat Nederland" een ruimtelijke afstemming gemaakt tussen natuur en watergerichte recreatie. In de regionale uitwerking voor het IJsselmeer, Markermeer en de Randmeren wordt het Zwarte Meer uitsluitend aangeduid als kern- en natuurontwikkelingsgebied. De vaargeul is opgenomen in het basistoervaartnet.

4.2. *Provincie*

In het streekplan IJsselvallei (1986) van de provincie Overijssel wordt het onderhavige gebied aangeduid als zone Landelijk Gebied IV.

In zone Landelijk Gebied IV wordt de ontwikkeling van natuur en landschap bevorderd. Recreatief medegebruik is mogelijk voor zover niet strijdig met de ontwikkeling van natuur en landschap. Agrarisch gebruik is hier ondergeschikt aan de natuurfunctie.

4.3. *Gemeente*

Het vigerende Bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Kampen (1973) kent aan het beschermd natuurmonument de bestemming "natuurgebied" toe.

De bestemmingsregelingen in dit plan zijn toegesneden op het behoud van de natuurwaarden van het Zwarte Meer.

5. HUIDIG GEBRUIK EN BEHEER

5.1. *Terreinbeheer*

De gemeente Kampen heeft de oeverlanden, voor zover het rietland betreft, verpacht aan particuliere rietsnijders. Jaarlijks worden grote delen van het rietland gedurende de wintermaanden gemaaid. Daarnaast wordt rietland gebrand ter bestrijding van de Rietboorder, een nachtvlinder, waarvan de larven in jonge rietstengels leven. Het kleine griendhoutbosje gelegen aan de kade van het Kampereiland wordt periodiek afgezet.

Weteringen ten behoeve van de afvoer van water uit het aangrenzende binnendijkse land worden regelmatig geschoond.

De smalle stroken buitendijks grasland worden met de aangrenzende kade of hoger gelegen percelen meebeweid. Het agrarisch gebruik is minder intensief dan het gebruik van de binnendijkse percelen.

5.2. *Recreatief medegebruik*

De kleine watersport maakt van het Ganzendiep gebruik om naar het Ramsdiep, de vaargeul in het Zwarte Meer, te kunnen varen.

5.3. *Jacht*

In het beschermd natuurmonument wordt geen jacht meer uitgeoefend, uitgezonderd de particuliere eigendommen aan de oostkant van het gebied. Met name de watervogeljacht, die sinds enige jaren op één van deze percelen wordt uitgeoefend, benadeelt in hoge mate de functie van foerageer- en rustgebied van het aangrenzende staatsnatuurmonument. Hier foerageren in de zomermaanden o.a. Lepelaars.

5.4. *Visserij*

De gemeente Kampen verstrekt jaarlijks enige honderden vergunningen, waarmee op een aantal wateren mag worden gepeurd. Hieronder valt ook het deel van "Zwarte Meer" dat in eigendom is van de gemeente Kampen.

5.5. *Overig*

Nabij de Ramspolbrug kruisen twee hoogspanningsleidingen het Zwarte Meer: een dubbel circuit 380 KV-leiding en een dubbel circuit 220 KV-leiding. Daarnaast is ondergronds een dubbel circuit 110 KV-kabelleiding aanwezig.

5.6. *Ontwikkelingen*

Buiten het beschermd natuurmonument zullen in de toekomst drie voorzieningen worden aangelegd die elk van invloed kunnen zijn op de natuurwaarden van dit gebied. Ten eerste zal de keersluis Ramspol worden aangelegd samen met dijkverbetering langs de zuidzijde van het "Zwarte Meer". De Minister van Verkeer en Waterstaat heeft hiervoor in 1991 gekozen op basis van de milieu-effectrapportage "Ramspol" ten behoeve van waterstaatwerken ter beveiliging van West-Overijssel. Op beide projecten is de Deltawet grote rivieren van toepassing. Inmiddels is in 1995 een tweede milieu-effectrapportage afgerond. Bij de aanleg van de projecten zal aandacht geschonken worden aan compenserende en mitigerende maatregelen.

Een tweede plan is de aanleg van Rijksweg 50 (Zwolle - Kampen - Emmeloord), waarvan het tracé is vastgelegd in het streekplan West-Overijssel. Bij de aanleg van deze weg zal zoveel mogelijk rekening worden gehouden met het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke waarden van het beschermd natuurmonument.

Ten derde zal er vanaf de Krieger over de winterdijk naar de Kadoelersluis een fietspad worden aangelegd. Ook hier zal de aanleg op een zodanige wijze plaatsvinden dat het beschermd natuurmonument er zo min mogelijk schade van zal ondervinden.

Voor ingrijpende werkzaamheden binnen de Ecologische hoofdstructuur geldt het in het Structuurschema Groene Ruimte geformuleerde beleid.

6. **GEWENST BEHEER**

6.1. *Gewenst terreinbeheer*

Teneinde het verlandingsproces te vertragen en het waardevolle rietland in stand te houden is regelmatig maaien in de winterperiode noodzakelijk. Echter ten behoeve van kritische broedvogelsoorten die afhankelijk zijn van overjarig riet en diverse soorten insecten die in rietstengels overwinteren is het wenselijk dat delen van het rietland slechts om de twee of drie jaar worden gemaaid. Het achterlaten van enkele hopen gemaaid riet is gunstig voor overwinterende zoogdieren en amfibieën.

Branden ter verjonging van het riet is als natuurbeheersmaatregel ongewenst, aangezien hierdoor allerlei zoogdieren, amfibieën en insecten om het leven komen en verruiging van de vegetatie kan optreden.

Het is derhalve van groot belang in overeenstemming met betrokken partijen een aantal beheersrichtlijnen voor het gebied uit te werken, die tevens als basis kunnen dienen voor de op te stellen beheersplannen ex artikel 14 van de Natuurbeschermingswet.

Het agrarische gebruik van de smalle stroken buitendijks grasland levert in de huidige extensieve vorm geen bezwaren op.

6.2. Gewenst beheer ten aanzien van recreatief medegebruik

Het is gewenst dat, als onderdeel van een recreatieve zoning van het gehele Zwarte Meer, de ondiepe watergedeeltes van het beschermd natuurmonument op grond van artikel 17 van de Natuurbeschermingswet worden gesloten. De verbinding tussen het Ganzendiep en het Ramsdiep dient hiervan te worden uitgezonderd.

6.3. Gewenst beheer ten aanzien van de jacht

Het is gewenst dat de jacht wordt uitgeoefend conform het rijksbeleid ten aanzien van ~~jacht in natuurgebieden~~. ~~Uitgangspunt van dat beleid is dat jacht in natuurgebieden~~ uitzondering en geen regel is. Dit houdt in dat de algemene beleidslijn voor de jacht in natuurgebieden is, dat hierin geen jacht plaatsvindt op trekkende wildsoorten, en dat jacht op standwildsoorten in beginsel slechts plaatsvindt indien navolgende belangen binnen en buiten het natuurgebied daartoe nopen:

- het voorkomen van belangrijke schade aan vee, gewassen, bossen en bedrijfsmatige visserij;
- de bescherming van natuurwaarden;
- de bescherming van volksgezondheid en openbare veiligheid;
- de bescherming van waterkeringen;
- de veiligheid van het luchtverkeer.

Voor bejaging van standwild in natuurgebieden is ruimte voor zover de bescherming van vermelde belangen daartoe noopt. Uitgangspunt dient steeds te zijn dat de functie van het terrein door de bejaging niet wezenlijk wordt aangetast.

De keuze en de inzet van jachtmiddelen dient in geval van jacht in het natuurgebied zodanig te zijn dat aantasting van natuurwaarden zoveel mogelijk wordt beperkt. In die gevallen dat schade wordt veroorzaakt door wild waarvan het leefgebied deels binnen en deels buiten het natuurgebied is gelegen, zal wederzijdse afstemming noodzakelijk zijn tussen beheerder of jachthouder van het natuurgebied en de jachthouder of wildbeheereenheid van de omringende gronden. In een wildbeheerplan kunnen afspraken hierover worden vastgelegd.

Omdat jacht in dit specifieke natuurmonument in hoge mate afbreuk doet aan de natuurwaarden van het gebied is het gewenst met de betrokken jagers overleg te voeren over het afbouwen van de jacht.

6.4. Gewenst beheer ten aanzien van de visserij

In verband met de beoogde zoning van het natuurmonument en mede gelet op het bestaande beleid in het staatsnatuurmonument, waarbij ook geen vergunningen worden verstrekt aan individuele peurders, is het gewenst dat voor het eigendom van de gemeente Kampen geen peurvergunningen meer worden verstrekt.

6.5. Gewenst overig beheer

Een goed waterkwaliteitsbeheer is van groot belang voor het functioneren van het Zwarte Meer als ecosysteem. Een afname van de fosfaatbelasting van het aangevoerde water zal de algengroei doen verminderen en het doorzicht van het water verbeteren.

7. RECHTSGEVOLGEN VAN DE AANWIJZING

De toepassing van de Natuurbeschermingswet is gericht op de instandhouding en het herstel van de aanwezige natuurwaarden en het natuurschoon. In het algemeen kan worden gesteld dat het sinds jaar en dag in het natuurmonument bestaande grondgebruik in zijn huidige omvang en intensiteit, behoudens de hierna genoemde uitzonderingen, zonder vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet kan worden voortgezet. Desalniettemin is het gewenst om het gebruik en het beheer van het natuurmonument meer te richten op behoud, herstel en, waar mogelijk, ontwikkeling van de natuurwaarden van het gebied.

7.1. Rechtsgevolgen ex artikel 12

~~Ingevolge artikel 12 van de Natuurbeschermingswet moet voor handelingen die de~~ wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument aantasten, dan wel schadelijk zijn voor de natuurwetenschappelijke betekenis of ontsierend zijn, een vergunning worden aangevraagd.

De vergunningplicht als vermeld in artikel 12 geldt niet alleen voor handelingen binnen het natuurmonument, maar is in beginsel ook van toepassing op handelingen daarbuiten indien deze schadelijk zijn voor de in het natuurmonument aanwezige waarden. Behoudens bijzondere gevallen, waarmee in dit verband handelingen worden bedoeld die de in de beschikking genoemde wezenlijke kenmerken van het natuurmonument aantasten, zal de aanwijzing evenwel geen gevolgen hebben voor het huidige gebruik en beheer van het aanpalende gebied.

De in artikel 12 bedoelde verbodsbepalingen zijn voor een ieder van kracht. Het is niet mogelijk op voorhand precies aan te geven welke handelingen al dan niet vergunningplichtig zijn. In de eerste plaats hangt dit samen met de gevarieerde opbouw van het natuurmonument. In de tweede plaats kunnen handelingen in aard en intensiteit sterk verschillen. Gezien het grote aantal verschillende mogelijkheden dat zich kan voordoen, zal van geval tot geval moeten worden vastgesteld of een vergunning al dan niet is vereist.

Omdat het voor de betrokkenen vaak moeilijk is om een en ander zelf te beoordelen, wordt aangeraden in voorkomende gevallen de provincie Overijssel te raadplegen of de directeur van de regionale directies Noordwest en Oost van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Deze zullen uitsluitend kunnen geven over de vraag of het al dan niet noodzakelijk is een vergunning aan te vragen (zie voor adres paragraaf 8).

Om de gedachten enigszins te bepalen wordt hierna een aantal voorbeelden gegeven van handelingen, die, gelet op de te verwachten schadelijke effecten ervan, in elk geval aan een vergunning gebonden zullen zijn.

- plaatsen of oprichten van gebouwen of bouwwerken;
- aanleggen van dijken en/of kaden;
- graven, verdiepen, verondiepen of verleggen van vaargeulen (anders dan voor onderhoud van de bestaande vaargeul);
- aanbrengen of inrichten van recreatieve voorzieningen zoals kampeerterreinen, stranden, lig- of speelweiden, picknickplaatsen, vis- en aanlegsteigers, havens, etc.;
- aanleggen of verharding van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van enige oppervlakteverharding;
- aanleggen oeverbeschouwingen en betuiningen;
- ~~leggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, installaties en apparatuur;~~
- ontgronden, bodem verlagen, storten van baggerspecie, ophogen, egaliseren, ontginnen en ontgraven, waaronder schelp- en zandwinning, ploegen, frezen, e.d.;
- opsporing (seismisch onderzoek) en winning (exploratie en exploitatie van (diepe) delfstoffen;
- opslaan, storten, bergen, deponeren, lozen, achterlaten, verbranden van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, (vloeistof)stoffen, producten of materialen, of afvalwater;
- het verrichten van handelingen die wijziging van de waterkwaliteit in het natuurmonument beogen of ten gevolge kunnen hebben;
- het aanwenden van chemische bestrijdingsmiddelen en andere groei- en stoorstoffen;
- plaatsen van voor verblijf geschikte, al dan niet aan hun bestemming onttrokken voertuigen, (toer)caravans, kampeerauto's en tenten;
- het gebruik van de luchtkolom boven het natuurmonument door ultra lichte vliegtuigen (ULV's) e.d.;
- het betreden of bevaren van het op grond van artikel 17 van de Natuurbeschermingswet gesloten gebied (zie paragraaf 7.2);
- het uitoefenen van jacht anders dan op basis van het lopende jachthuurcontract. (In een natuurmonument zal in beginsel geen vergunning worden verleend voor uitoefening van de jacht, tenzij zulks noodzakelijk is in het belang van het natuurbeheer of ter beperking van wildschade, zoals beschreven in paragraaf 6.3);
- het verrichten van wetenschappelijk onderzoek.

Bovenstaande opsomming van vergunning- dan wel ontheffingplichtige handelingen is niet limitatief.

Voor zover men handelingen verricht die het gevolg zijn van de uitvoering van een overeenkomst welke met de eigenaar of de gebruiksgerechtigde is aangegaan vóór de aanwijzing als beschermd natuurmonument, geldt het verbod ex artikel 16 van de Natuurbeschermingswet, met inachtneming van de uit de overige artikelen voortvloeiende verplichtingen, niet. Voor het afsluiten van nieuwe overeenkomsten is men gehouden aan het in de diverse artikelen bepaalde.

Geen vergunning is vereist voor handelingen die zijn voorzien in een beheersplan ex artikel 14 van de Natuurbeschermingswet.

Vergunningen en ontheffingen kunnen schriftelijk worden aangevraagd bij het College van Gedeputeerde Staten van Overijssel, Postbus 10078, 8000 GB te Zwolle. (Zie ook paragraaf 8.)

Ten aanzien van het al dan niet verlenen van een vergunning of ontheffing wordt het volgende opgemerkt. Over de afweging van andere maatschappelijke belangen ten opzichte van het natuurbelang is uitgangspunt dat de effecten van activiteiten die inbreuk maken op het ecosysteem van het natuurmonument door middel van het stellen van voorwaarden teruggebracht moeten kunnen worden tot een aanvaardbaar niveau. Wanneer de nadelige effecten inherent zijn aan de activiteiten zal de activiteit zelf moeten worden beperkt en in het uiterste geval beëindigd, dan wel (bij nieuwe activiteiten) niet worden toegestaan. Anderzijds kan worden gesteld dat gebruiksvormen die geen inbreuk maken op het ecosysteem, ongemoeid gelaten worden.

7.2. Rechtsgevolgen ex artikel 14

Volgens artikel 14 van de Natuurbeschermingswet kan de Minister van Landbouw, ~~Natuurbeheer en Visserij, in overeenstemming met de eigenaar en de gebruiker, telkens~~ voor een periode van ten hoogste drie jaar, voor een beschermd natuurmonument of een gedeelte daarvan een beheersplan vaststellen, dat het behoud of het herstel van het natuurschoon of van de natuurwetenschappelijke waarden ten doel heeft. Ingevolge het derde lid van artikel 12 van de wet is voor de in het beheersplan vastgelegde handelingen geen vergunning vereist. Daarnaast brengt het beheersplan met zich, dat de eigenaar en gebruiker duidelijkheid verkrijgen over de handelingen die zouden moeten worden nagelaten in verband met het behoud van de kwaliteiten van het natuurmonument. Aan betrokkenen kan een vergoeding worden toegekend voor de uit een beheersplan voortvloeiende kosten of lasten die redelijkerwijs niet of niet geheel voor hun rekening behoren te komen.

7.3. Rechtsgevolgen ex artikel 16

Ingevolge artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden een beschermd natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken, af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op incidentele bezoekers van het natuurmonument ofwel de recreanten. Voor zover men handelingen verricht die het gevolg zijn van uitvoering van een overeenkomst welke men (met eigenaar of gebruiker) is aangegaan vóór de aanwijzing als beschermd natuurmonument geldt dit verbod niet (art. 16, lid 2).

Met behulp van dit artikel is het mogelijk op te treden tegen het eventueel verrichten van schadelijke handelingen door bezoekers.

7.4. Rechtsgevolgen met betrekking tot de toegankelijkheid

Op grond van artikel 17 van de Natuurbeschermingswet is het verboden, zonder daartoe gerechtigd te zijn, zich te bevinden in of op een water, dat deel uitmaakt van een beschermd- of staatsnatuurmonument, indien op duidelijk zichtbare wijze is kenbaar gemaakt dat de toegang tot dit water verboden is. Dit artikel komt overeen met artikel 461 Wetboek van Strafrecht. Ingevolge dit artikel is het mogelijk dat (delen van) wateren al dan niet voor bepaalde perioden van het jaar worden afgesloten ten behoeve van het behoud of herstel van natuurwaarden. De titel voor "gerechtigd zijn" is gelegen in een privaatrechtelijke betredingsvergunning, afgegeven door of namens de terreineigenaar,

gekoppeld aan een publiekrechtelijke vergunning of ontheffing op basis van de Natuurbeschermingswet, voor een bepaalde activiteit in een onder de werking van artikel 17 gebracht gebied.

Afsluiting voor het publiek van een gebiedsdeel zal geschieden door toepassing van artikel 461 Wetboek van Strafrecht en artikel 16 en 17 van de Natuurbeschermingswet.

Als onderdeel van een recreatieve zonering van het gehele Zwarte Meer zullen de ondiepe watergedeeltes van het beschermd natuurmonument op grond van artikel 17 worden gesloten. De verbinding tussen het Ganzendiep en het Ramsdiep wordt hiervan uitgezonderd.

7.5. Relatie met andere instrumenten

Naast de Natuurbeschermingswet is een aantal andere wetten, verordeningen en regelingen van toepassing op het Zwarte Meer, bv. de bestemmingsplannen, de Algemene Politie Verordening, de Visserijwet, de Mijnewet en de Ontgrondingenwet. Ten opzichte van andere wettelijke regelingen geldt het principe van meersporigheid. Daarbij is het regime van de Natuurbeschermingswet imperatief, dat wil zeggen dat voor alle activiteiten die schadelijk (kunnen) zijn voor natuurwaarden of die ontsierend zijn, het vergunning- of ontheffingvereiste geldt, ongeacht of de betreffende activiteit al in andere kaders is getoetst.

8. INLICHTINGEN EN TOEZICHT

Vragen over deze aanwijzing kunnen worden gericht aan de regionale directies van het ministerie van LNV (directie Oost voor wat betreft het landgedeelte en directie Noordwest voor wat betreft het watergedeelte); adressen: Postbus 554, 7400 AN Deventer, telefoon 0570-668888, resp. Postbus 603, 1110 AP Diemen, telefoon 020-4953100.

Vragen over alle andere zaken, zoals vergunningen en ontheffingen ex artikel 12, 16 en 17, de beheersvisie en het beheersplan ex artikel 14 kunnen worden voorgelegd aan de provincie Overijssel. Vergunningen en ontheffingen dienen schriftelijk te worden aangevraagd bij het College van Gedeputeerde Staten van Overijssel, Postbus 10078, 8000 GB te Zwolle, telefoon 038-4252525.

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg

Directie Natuur-, Milieu- en
Faunabeheer

NMF-90-10086

10 oktober 1990

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende dat het gebied bekend onder de naam "Zwarte Meer" bestaat uit terreinen en wateren welke van algemeen belang zijn uit een oogpunt van natuurschoon en om hun natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien vallen onder de begripsomschrijving van natuurmonumenten in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

Gehoord de Natuurbeschermingsraad, het College van Gedeputeerde Staten van de provincies Flevoland en Overijssel en Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Brederwiede, Genemuiden, Kampen en Noordoostpolder;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Verkeer en Waterstaat en de Staatssecretaris van Financiën;

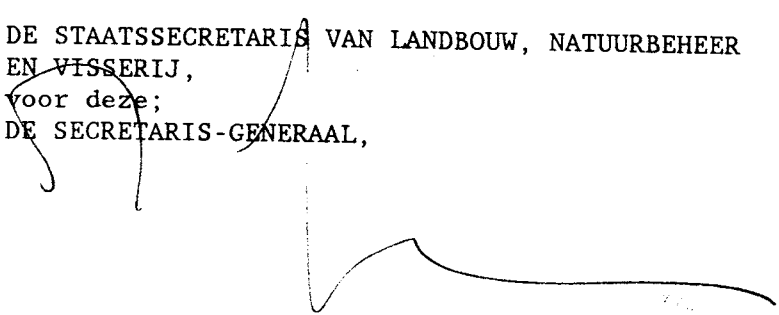
Gelet op artikel 21, eerste en tweede lid, van voornoemde wet;

B E S L U I T

- I Het op de bij deze beschikking behorende kaart SN 105 aangegeven gebied, bekend onder de naam "Zwarte Meer", dat eigendom is van de Staat, wordt aangewezen als staatsnatuurmonument.
- II Bij deze beschikking gaat een toelichting die in samenhang met deze beschikking moet worden gelezen.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant.

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,
voor deze;
DE SECRETARIS-GENERAAL,

Toelichting, behorende bij beschikking NMF-90-10086

1. Inleiding

Het staatsnatuurmonument "Zwarte Meer" bestaat uit een groot randmeer met ondiepe oeverzones en het Vogeleiland.

Het staatsnatuurmonument is gelegen in de gemeenten Brederwiede, Genemuiden, Kampen en Noordoostpolder en beslaat een oppervlakte van ca. 1650 ha. De aanwijzing heeft betrekking op gronden en water in eigendom van de Staat, voorzover buiten de vaargeulen gelegen. Het gebied is aangewezen vanwege de grote botanische en ornithologische betekenis.

De zuidelijke oeverrand herbergt een groot aantal vegetatietypen met een aantal op grond van de Natuurbeschermingswet beschermde plantesoorten. Deze vegetatietypen vormen een geschikt broed-, rust- en fourageergebied voor vele vogelsoorten. In het Zwarte Meer komen 9 soorten broedvogels voor die vermeld staan op de in het kader van Richtlijn no. 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979, inzake het behoud van de vogelstand (Pb. EG no. L103 van 25 april 1979) vastgestelde nationale lijst van met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende soorten (28 november 1985).

In het Zwarte Meer is van 5 vogelsoorten vastgesteld, dat regelmatig meer dan 1% van de Noord-West Europese populatie aanwezig is. Op grond van de criteria van de Overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis, in het bijzonder als verblijfplaats voor watervogels, de zogenaamde Conventie van Ramsar (d.d. 2 februari 1971, Trb. 1975,84) is het Zwarte Meer daardoor een water- en moerasgebied van internationale betekenis.

Een belangrijke factor voor het functioneren van het aquatisch systeem is de waterkwaliteit. Ondanks verslechtering van de waterkwaliteit, sedimentatie van verontreinigd slib, uitvoering van ontgroningen en recreatieve ontwikkelingen in de laatste decennia herbergt het gebied nog hoge natuurwaarden.

Met een beheer afgestemd op de verdere ontwikkeling van de waarden van het gebied en op handhaving van voldoende rust zullen de natuurwaarden nog kunnen toenemen.

Een algemene verbetering van de waterkwaliteit in het Rijn-IJsselsysteem en in het Vechtsysteem zal het Zwarte Meer rechtstreeks ten goede komen.

Natuurwetenschappelijke betekenis en natuurschoon

1. Bodem en waterhuishouding

De bodem van het Zwarte Meer kan worden gekwalificeerd als een Zuiderzee-bodem en wordt gekenmerkt door een samenstelling van vrij grof materiaal, zand, grind en keien, afkomstig uit het Pleistoceen.

Na het ontstaan van de Zuiderzee in het Holoceen werden over dit grove materiaal afwisselend zee- en rivierkleipakketten afgezet. In de monding van het Zwartewater heeft een versterkte sedimentatie van slibrijk

materiaal plaatsgevonden.

Door het afsluiten van de Zuiderzee in 1932 en het aanleggen van de dijk om de Noordoostpolder in 1942 nam de sedimentatiesnelheid toe en veranderde de samenstelling van het slib naar uitsluitend rivierklei.

In het Zwarte Meer wordt een zomerpeil van 0.2 m - NAP en een winterpeil van 0.4 m - NAP aangehouden. Het Zwarte Meer wordt gevoed door water uit het Kadoelermeer, Zwartewater, Goot, Ganzendiep, Veneriete en polderwater van het Kampereiland. Op deze wateren wordt water uitgeslagen afkomstig van de aangrenzende polders.

In periodes met sterke westenwind vindt opstuwing van water plaats afkomstig uit Ketelmeer en Zwarte Meer in de richting van het Zwartewater, zodat aldaar uiterwaarden blank kunnen komen te staan.

De laatste decennia is het water van het Zwarte Meer sterk geëutrofiëerd vooral als gevolg van de hoge fosfaatbelasting van water afkomstig uit de Overijsselse Vecht, die via het Zwartewater in het staatsnatuurmonument uitmondt. Een hoog fosfaatgehalte veroorzaakt algenbloei, hetgeen een negatieve invloed heeft op het zuurstofgehalte en de helderheid van het water. Uit een oogpunt van zuurstofgehalte is de waterkwaliteit van het Zwarte Meer in vergelijking tot de landelijke basiskwaliteitsnormen redelijk te noemen. Een bron van zorg vormt evenwel de belasting van het Zwarte Meer met gechlloreerde koolwaterstoffen en kwik.

2.2. Flora en Fauna

Bij de zuurstofvoorziening van het Zwarte Meer spelen Diatomeeën (kiezelwieren) een belangrijke rol. Diatomeeën vormen een belangrijke voedselbron voor vissen en weekdieren.

Als gevolg van eutrofiëring van het water is er sprake van een verandering in de samenstelling van de fauna van ongewervelde dieren. De toename van de bloedzuiger *Helobdella stagnalis* en de wormen van het geslacht *Tubifex* duiden op een sterke mate van verontreiniging.

De visfauna in het Zwarte Meer is kwantitatief en kwalitatief rijk ontwikkeld. Naast Brasem, Spiering, Pos, Snoekbaars, Paling, Snoek, Baars, Blankvoorn, Winde en Schubkarper worden incidenteel Zeeforel, Kwabaal, Rivier- en Zeeprík en de Meerval aangetroffen.

De Meerval en de Rivierprík zijn op grond van de Natuurbeschermingswet beschermde diersoorten.

De vegetatie van het Zwarte Meer beperkt zich tot de randen, oeverzones en ondiepe watergedeelten van het gebied.

Van "open water" naar het land kan de volgende vegetatiezonering worden onderscheiden: vegetatie van drijvende waterplanten, vegetatie van waterplanten en Mattenbies, Lisdoddegordel, Ruigtkruidengordel en Riet met ruigtekruiden.

Na de afsluiting van de Zuiderzee zijn in de vijftiger en zestiger jaren de Fontein- en Kranswiervelden sterk achteruit gegaan. Sinds de tweede helft van de jaren '70 breidt het Schedefonteinkruid zich weer uit.

In de ondiepe slibrijke zuidelijke zone komt op grote schaal Mattenbies voor; bij verdergaande verlandings neemt het aandeel van riet- en ruigteve-

getaties toe. Kenmerkende soorten daarbij zijn: Kalmoes, Grote waterweegbree, Dotterbloem, Bittere veldkers, Valse voszegge, Pluimzegge, Kale jonker, Waterscheerling, Koninginnekruid, Koekoeksbloem, Moerasmelkdistel, Grote egelskop, Echte en Kleine valeriaan. De aangetroffen Vleeskleurige en de Rietorchis zijn op grond van de Natuurbeschermingswet beschermd.

Behalve algemeen voorkomende zoogdiersoorten als Ree, Haas en Woelrat komen ook minder algemene soorten voor als Hermelijn, Waterspitsmuis, Dwergmuis en Rosse woelmuis.

Het Zwarte Meer is van belang als fourageergebied voor een vijftal vleermuissoorten (alle wettelijk beschermd): de Laatvlieger, de Dwergvleermuis, de Rosse Vleermuis, de Watervleermuis en de Meervleermuis.

Het Zwarte Meer is vanwege zijn functie als broed-, fourageer-, slaap-, doortrek- en overwinteringsgebied belangrijk voor vele vogelsoorten. Van de 43 soorten broedvogels zijn Roerdomp, Purperreiger, Zomertaling, Bruine kiekendief, Porseleinhoen, Rietzanger, Grote karekiet, Blauwborst en Baardmannetje geplaatst op de in het kader van de eerdergenoemde Richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand vastgestelde nationale lijst van met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende soorten (28 november 1985).

Het gebied vervult een fourageerfunctie voor de Lepelaar en de Kleine zwaan en voor de Aalscholvers uit de nabijgelegen kolonie in de Wieden. 's Winters is het Zwarte Meer een belangrijke slaappleaats voor zeer grote aantallen Kol- en Rietganzen.

De aantallen Lepelaars, Aalscholvers, Kleine zwanen, Kolganzen en Grauwe ganzen overschrijden de internationaal gehanteerde 1%-norm van de Conventie van Ramsar.

2.3. Natuurschoon

Het Zwarte Meer is landschappelijk een zeer aantrekkelijk gebied, vanwege zijn grote openheid.

Grote delen van de zuidelijke en oostelijke oevers hebben nog een natuurlijk karakter, door de geleidelijke overgang van water naar land. De factor rust in het gebied draagt in belangrijke mate bij aan de beleving van ruimte en natuurschoon.

Begrenzing

De begrenzing van het staatsnatuurmonument is gebaseerd op de eigendomssituatie van het gebied. De eigendommen van de Staat worden aangewezen als staatsnatuurmonument en staan als zodanig aangegeven op de bij de beschikking behorende kaart SN 105.

De begrenzing van het gebied wordt gevormd door in het noorden de teen van de Zwartemeerdijk, in het westen door de Ramspolbrug, in het zuiden de gemeentegrens van Kampen (het deel ten westen van de monding van het Ganzendiep), de teen van de dijk van de Cock's polder (het deel ten oosten van de monding van het Ganzendiep) en de teen van de dijk van de polder De Heuvel en het Scheepvaartgat, in het oosten de oeverwal van de

Groote Buitenlanden.

De hoofdvaargeulen zijn buiten het aangewezen gebied gehouden, evenals het Scheepvaartgat.

4. Ruimtelijk beleid

Het Zwarte Meer is in het Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud opgenomen in de beleidscategorie "Noordzee en Grote Wateren" en aangegeven als "Grote Eenheid Natuur". In dit structuurschema wordt het Zwarte Meer als belangrijk ganzenoverwinteringsgebied aangemerkt.

Het structuurschema Openluchtrecreatie stelt een consoliderend beleid voor ten aanzien van de openluchtrecreatie op het Zwarte Meer met uitzondering van de vaargeulen.

Het provinciaal beleid, verwoord in de streekplannen Noordwest-Overijssel en IJsselvallei, sluit grotendeels aan bij het rijksbeleid. Die delen van het Zwarte Meer die behoren tot de provincie Overijssel zijn in de streekplannen Noordwest-Overijssel en IJsselvallei ingedeeld in de zones Landelijk gebied IV. Daarin zijn de waarden van natuur en landschap toetssteen voor nieuwe ontwikkelingen.

De in zone Landelijk Gebied IV voorkomende gebieden zijn vrijwel uitsluitend van natuurwetenschappelijke en landschappelijke betekenis. De oeverlanden van het Zwarte Meer in het streekplan IJsselvallei zijn ondergebracht in zone IV.

In de gebieden die in zone Landelijk Gebied IV zijn ingedeeld wordt de ontwikkeling van natuur en landschap bevorderd. Recreatief medegebruik is mogelijk voor zover niet strijdig met de ontwikkeling van natuur en landschap. Agrarisch gebruik is hier ondergeschikt aan de natuurfunctie.

De provincie Flevoland heeft nog geen streekplan voor het Zwarte Meer vastgesteld.

De bestemmingsplannen van de gemeenten Noordoostpolder, Kampen en Genemuiden kennen het Zwarte Meer de bestemming "natuurgebied" toe, terwijl het bestemmingsplan van de gemeente Brederwiede aan het Zwarte Meer de bestemming "natuurgebied" en aan de aangrenzende oeverlanden (in hoofdzaak) de bestemming "agrarisch gebied met grote landschappelijke waarden" toekent.

De bestemmingsregelingen in deze plannen zijn toegesneden op het behoud van de natuurwaarden in het Zwarte Meer.

5. Gebruik en beheer

5.1. Huidig gebruik en beheer

Het Zwarte Meer is nauwelijks over de weg bereikbaar. Slechts op twee plaatsen in de Noordoostpolder reikt de openbare weg tot aan de oevers van het Zwarte Meer. Surfers maken in toenemende mate van deze twee locaties gebruik.

Per schip is het Zwarte Meer bereikbaar via het Zwarte Water, het Kadoeler Meer, Vollenhovermeer, het Ketelmeer, de Goot en het Ganzendiep. De vaargeulen zijn bestemd voor de beroepsvaart en de recreatievaart. De diepte bedraagt maximaal 6 meter. Evenwijdig aan de vaargeul wordt een retourstroom geul gegraven, die maximaal een diepte van NAP - 10 meter krijgt met een maximale breedte van 150 meter. Het water kan zodoende niet te sterk opstuwen bij langdurige zuidwestenwind en oeverlanden langs het Zwarte Water en Zwarte Meer komen niet meer onder water te staan.

Het Vogeleiland wordt beheerd met als hoofddoelstelling het instandhouden van het wilgenbos en de overgangszones naar open water, zodat flora en fauna zich hier optimaal kunnen ontwikkelen. Drijflijnen zorgen voor een zonering van het recreatief gebruik. Op het Vogeleiland staat een transformatorhuisje dat de lichtbakens op het Zwarte Meer voorziet van electriciteit.

De rietlanden, oeverlanden en ondieptes, in beheer zijnde bij het Staatsbosbeheer, worden beheerd met als hoofddoelstelling het instandhouden van een moeras-ecosysteem, kenmerkend voor een zoetwatermeer.

De rietlanden langs de oostelijke oever van het Zwarte Meer worden voor een groot deel jaarlijks gemaaid.

Nabij de Ramspolbrug kruisen twee hoogspanningsleidingen het Zwarte Meer. De 110 KV-leiding zal worden verkabeld, een nieuwe 380 KV-leiding zal worden aangelegd.

De beroepsvisserij wordt door 5 beroepsvissers uitgeoefend. De jacht op het Zwarte Meer wordt nog door 1 persoon uitgeoefend aan de oostelijke oevers.

5.2. Gewenst gebruik en beheer

Algemene beheersdoelstelling voor het staatsnatuurmonument Zwarte Meer is behoud en verbetering van het aquatisch ecosysteem.

Met het oog op de huidige en de potentiële natuurwaarden verdient het aanbeveling het Zwarte Meer niet verder te ontsluiten.

Het herstellen van oorspronkelijke biotopen in dit zoetwaterecosysteem kan plaatselijk worden bewerkstelligd door middel van natuurontwikkeling.

Ten aanzien van de openluchtrecreatie dient buiten de bestaande vaargeulen en buiten het verlengde van het Ganzendiep een zeer terughoudend beleid gevoerd te worden. De kwetsbare ondiepe oeverzones dienen door middel van zonering gevrijwaard te blijven van recreatief medegebruik.

Gelet hierop is het gewenst in de ondiepe delen van het staatsnatuurmonument artikel 17 van de Natuurbeschermingswet toe te passen. Dit betekent dat ten zuiden van het Ramsdiep en ten westen van het Zwolsche diep, het ondiepe water wordt afgesloten. Als grens wordt hierbij de jachtbebakening aangehouden die op ongeveer NAP-1.50 meter ligt. Een uitzondering geldt voor het bestaande recreatieve gebruik dat de kleine watersport maakt van de verbinding tussen de monding van het Ganzendiep en het Ramsdiep. Voor het gebied gelegen tussen het Ramsdiep en het Zwanendiep wordt eveneens de jachtbebakening gehanteerd.

Voor het gebied gelegen ten oosten van het Zwolsche diep en het Zwanendiep wordt als grens de vaargeul aangehouden. In het overige gedeelte van het staatsnatuurmonument blijft recreatief medegebruik mogelijk.

De recreatieve zonering dient uitgewerkt te worden in beheersafspraken, die ook betrekking kunnen hebben op de ondiepe zuidelijke oeverzones ten westen van het Ganzendiep, welke in eigendom zijn van de gemeente Kampen en dus buiten de begrenzing van het staatsnatuurmonument vallen. Daarbij kan ook zonering in de tijd worden betrokken.

Ontgrondingen buiten de vaargeulen en de retourstroomgeul dienen niet plaats te vinden.

Recent is een milieu-effectrapportage uitgebracht ten behoeve van de waterstaatswerken ter beveiliging van West-Overijssel. Diverse alternatieven voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau zijn daarbij nog in het geding. In deze alternatieven spelen ondermeer een dijkverhoging en een stormvloedkering bij Ramspol een rol. De aanwijzing tot staatsnatuurmonument zal aan de uitvoering van de uiteindelijk gekozen variant geen beperkingen in de weg leggen.

Een goed waterkwaliteitsbeheer is van groot belang voor een goed functioneren van het Zwarte Meer als ecosysteem. Een afname van de fosfaatbelasting van het aangevoerde water zal de algengroei doen verminderen en het doorzicht van het water verbeteren.

Het beheer van de riet- en oeverlanden zal afgestemd dienen te zijn op de flora en fauna. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de instandhouding van het rietlandareaal.

Het is gewenst pleksgewijs smalle stroken riet te laten staan die in een maaischema om de 2 jaar moeten worden gemaaid. Deze stroken overjarig riet bieden soorten als Lepelaar, Purperreiger, Roerdomp, Waterral, Grote en Kleine karekiet en Baardmannetje het juiste broedbiotoop.

Rust in en om het Zwarte Meer moet in de toekomst gewaarborgd blijven. Het is, met oog op de handhaving van de rust, gewenst dat de jacht niet wordt geïntensiveerd.

De beroepsvisserij kan gehandhaafd worden.

Rechtsgevolgen van de aanwijzing

Volgens artikel 16 juncto artikel 21, vierde lid, van de Natuurbeschermingswet is het behoudens ontheffing verboden een staatsnatuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken of af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op incidentele bezoekers van het natuurmonument, ofwel de recreanten.

Voorzover men handelingen verricht die het gevolg zijn van de uitvoering van een overeenkomst welke met de eigenaar of gebruiker is aangegaan vóór

de aanwijzing als staatsnatuurmonument (bijvoorbeeld verhuring van de jacht) geldt dit verbod niet.

Met behulp van artikel 16 is het mogelijk in het natuurmonument handelingen die verstoring of schade kunnen veroorzaken, zoals surfen of crossen met motorvoertuigen of fietsen, tegen te gaan.

Volgens artikel 17 juncto artikel 21, vierde lid, van de Natuurbeschermingswet is het verboden zonder daartoe gerechtigd te zijn, zich te bevinden in of op een water dat deel uitmaakt van een staatsnatuurmonument, indien op duidelijk zichtbare wijze is kenbaar gemaakt dat de toegang tot dit water verboden is. Ingevolge artikel 17 is het mogelijk dat (delen van) wateren, al dan niet voor bepaalde delen van het jaar, worden afgesloten ten behoeve van het behoud of herstel van de natuurwaarden.

Volgens artikel 21, derde lid, van de Natuurbeschermingswet dient het beheer van een staatsnatuurmonument gericht te zijn op het behoud of het herstel van het natuurschoon of van de natuurwetenschappelijke betekenis. Voor waterstaatkundige werken, niet zijnde dagelijkse beheers- en onderhoudswerkzaamheden, is vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet nodig. Op grond van deze regeling is voor onderhoudsbaggerwerk in de hoofdvaargeul, de retourstroomgeul en Ramsgeul geen vergunning vereist.

In zijn algemeenheid geldt overigens dat voor handelingen die schadelijk zijn voor de natuurwetenschappelijke betekenis of het natuurschoon van het natuurmonument vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet nodig is.

7. Inlichtingen

De consulenten Natuur-, Milieu- en Faunabeheer van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij in de provincies Flevoland en Overijssel kunnen inlichtingen verschaffen over de Natuurbeschermingswet en de toepassing ervan op het "Zwarte Meer".

Het adres van de Consulent Natuur-, Milieu-, en Faunabeheer te Flevoland is: Postbus 1021, 8200 BA Lelystad, telefoon 03200-22666; het adres van de Consulent Natuur-, Milieu- en Faunabeheer te Overijssel is Postbus 10051, 8000 GB Zwolle, telefoon 038-210533.

Vergunningen en ontheffingen dienen schriftelijk te worden aangevraagd bij het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Natuur-, Milieu- en Faunabeheer, Postbus 20401, 2500 EK 's-Gravenhage.